

Hur man gör en släktbok

För en tid sedan gav jag medlemmar i Alingsås Släktforskarförening några synpunkter på hur man gör en släktbok. Det framkom efteråt önskemål att även andra personer, än de som var med vid träffen ifråga, kunde få del av mina synpunkter. Jag skall försöka återge de viktigaste här.

 av Tor Cullberg

Ekonomi

Hur många böcker kan man sälja? Det beror på hur man har lagt upp sin forskning. Om den innebär - vilket är vanligast - att man söker efter sina "rötter", så blir det i regel ett mycket begränsat antal köpare som man kan räkna med. Om man däremot bestämmer sig för att börja med ett par stamföräldrar och sedan försöker finna så många ättlingar som möjligt till dem, så blir det mycket fler, levande släktingar som kan tänkas vilja köpa boken. Så gjorde jag själv, när jag förra året gav ut "Onsalasläkten Cullberg". - Min farfars farfar föddes 1737. I min bok har jag redovisat cirka 3000 personer, ättlingar och ingifta. Jag har då nästan fått en komplett samling. Men min släkting Per Andersson, som har gett ut boken om Långarydssläkten, börjar med Anders Jönsson som föddes 1662. Per lär nu ha samlat ihop cirka 30.000 ättlingar och ingifta.



Nu för tiden lär väl ingen ge ut en sådan här bok, som inte har tillgång till dator. Men naturligtvis går det att göra en bok även utan dator. Men det tar längre tid. - Jag har endast erfarenhet av ett dataprogram, DISGEN. Jag tyckte det fungerade bra. Det är dessutom billigt.

Sedan kommer frågan om hur många bilder man vill ha med i boken.

Förr i världen brukade man framhålla, att det blev billigast, om man placerade alla bilder på några sidor längst bak i boken. Det kan man bortse från med dagens datorteknik. Däremot tycker jag att man bör tänka på bildernas värde som illustrationsmaterial. De "lättar upp" det intryck man får av boken.



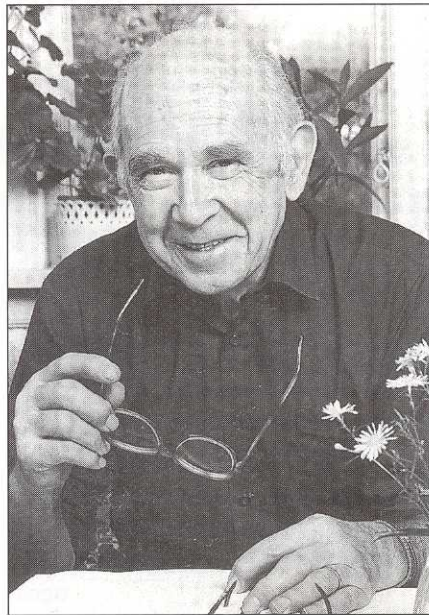
Givetvis är det sedan andra faktorer som påverkar priset för att producera en bok, t ex hur den skall bindas, papperskvalitet, format m m. Men det som påverkar priset är framför allt hur mycket papper det går åt för att trycka den. Man bör alltså samråda med tryckeriet om hur man kan använda datorns text så att det blir ett bra resultat trots att man utnyttjar sidorna väl. Jag anlätade Risbergs tryckeri i Uddevalla, som gjorde ett förslag till uppställning av texten, som blev bra.

Samla material

Så länge man kan studera gamla kyrkböcker på mikrokort, så arbetar man efter de gamla vanliga rutinerna. Men när man kommer fram till tiden efter 1926, dvs när man är intresserad av volymer som är mindre än 70 år gamla, vållar sekretesslagen problem. Då måste man tillämpa andra metoder. Det mest tidsbesparande är att ta reda på så mycket som möjligt från de inblandade personerna själva. Jag fann att det effektivaste sättet var att först ta ett telefonsamtal med den person, som man vill få uppgifter ifrån. Då får man tillfälle att förklara projektet. Det gäller sedan att be att få hjälp med att få in uppgifter både om vederbörandes egna barn och barnbarn och gärna även syskon och deras barn. - Sedan skickade jag ut en blankett, "personuppgift", för varje vuxen person samt en blankett med närmare redogörelse för projektet. Jag bifogade ett svarskuvert, som jag inte frankerade.



När det här systemet inte var användbart, så vände jag mig i första hand till allmänhetens terminal på det lokala skattekontoret för att få adress till den jag sökte. Med hjälp av adressen kunde jag sedan genom telefon-



Tor Cullberg

katalogen på biblioteket få tillfälle att prata med vederbörande. - Vid behov kunde jag genom det lokala skattekontoret på vederbörandes bostadsort få en "personbild" för den aktuella familjen.

Om det av någon anledning visade sig lämpligare, t ex när det gällde avlidna personer, vände jag mig till pastorsämbetet på den ort, där personen ifråga fanns.

Det bör nämnas, att det inte i något fall krävdes avgift för att besvara mina förfrågningar, vare sig av lokala skattekontor eller av pastorsämbeten. Däremot vållade sekretesslagen vissa komplikationer i ett par fall.

Föra in uppgifter i datorn

Datorprogram ger många olika möjligheter att variera materialet. Kvinnor bokförs genomgående under namnet som ogift. Om hon inte antar makens efternamn vid gifte eller om hon antar ett sammansatt efternamn, bör detta påpekas i texten.

Om någon i annat sammanhang ändrat efternamn, har jag bokfört personen ifråga under det nya namnet, men meddelat upplysning om ändringen i texten.

Som födelseort har jag försökt att konsekvent ange moderns kyrkobokföringsort, alltså inte nedkomstorten om den skulle vara en annan. (Den senare kan ju anges i texten.)



De som skapat dataprogram tycks ha förläskat sig i de gamla länsbokstä-

Fortsättning på nästa sida

Forts. Hur man gör en släktbok

verna. Det är nu för tiden inte många som har dem i huvudet. Men bortsett därifrån tycker jag att det är onödigt att upprepa dem varje gång man anger ett Ortsnamn. Jag anger inte någon geografisk belägenhet för t ex svenska städer eller andra orter, som förekommer ofta. Många läsare vet var de ligger. I en särskild bilaga talar jag för säkerhets skull om var t ex Uddevalla, Larvik eller Luleå är beläget. - För mer okända, mindre orter anger jag län, landskap eller fylke i texten.

Yrkesuppgift vill jag om möjligt ange kombinerad med uppgift om arbetsgivare, arbetsplats eller motsvarande. Om man vill låta datorn redovisa statistik beträffande yrkesuppgifter för personerna i boken, får man placera den senare uppgiften som en separat notis.

Rubriker i boken

Förord och inledning skall normalt finnas i boken, förordet bl a för att tacka dem som hjälpt till.

I en släktbok vill man gärna ha med någon form av grafiska översikter. Jag kunde inte få fram några lämpliga sådana med hjälp av datorprogrammet, så jag gjorde mina egna. Tryckeriet gjorde om dem så att de blev bättre.

Mycket viktiga delar av boken är person- resp Ortsregistret samt innehållsförteckningen. Den senare bör man tänka igenom grundligt, särskilt med tanke på att man i regel vill använda både de av datorn framställda tabellnumren och - i vanlig ordning - sidnumreringen. Jag fick hjälp av sakkunnig person på den specialiteten, och fick den därför betydligt bättre än mitt första förslag.

Observera att jag endast i undantagsfall använder ordet "stamfader". Jag föredrar att tala om "stamföräldrar".

Tryckning

Tryckerier har olika system när det gäller korrekturarbetet. Vissa tryckerier överlämnar ett första korrek-

tur direkt från trycket till kunden för korrekturgranskning. Risbergs gjorde i stället själva en första korrekturgranskning. Detta motiverades med att man inte kunde lita fullt på att kundens granskning blev fullgod, vilket då medförde onödigt många ändringar längre fram eller att felet fick kvarstå. Risbergs vill skapa en så perfekt produkt som möjligt. Kunden får därför ett förstakorrektur, som redan har blivit granskat en gång. - Risbergs tryckeri tycks i stort sett vara helt inriktad på böcker, och böcker av god kvalitet. Jag vill gärna tillägga, att Risbergs har en mycket god kontakt med sina kunder.

Recensioner

Om man önskar att lämpliga tidningar och tidskrifter recenserar den bok man har producerat, så torde det vara lämpligt att först kontakta kulturredaktionen på tidningen och sedan - om överenskommelse därom träffats - överlämna ett exemplar som gåva. Tyvärr kan det ibland dröja ganska länge, innan recensionen kommer in.